

Результати нашого дослідження мають продемонструвати переваги та недоліки стратегій, які використовуються молодими людьми, що намагаються впоратися зі своїми стресами та надати їм практичні рекомендації стосовно ефективності використання цих стратегій.

Література

1. Головин С. Ю. Словарь практического психолога / Сост. С. Ю. Головин: Харвест; Минск, 1998. – 554 с.
2. Стародуб М.І. Копінг-стратегії осіб пізнього юнацького віку в стресових ситуаціях. Тези до конференції «Психолого-педагогічні особливості професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти». Кафедра психології та педагогіки, Національний університет «Києво-Могилянська академія». Січень 2019 р.
3. Compas, B. E., Connor-Smith, J. K., Saltzman, H., Thomsen, A. H., & Wadsworth, M. E. (2001). Coping with stress during childhood and adolescence: problems, progress, and potential in theory and research. *Psychological bulletin*, 127(1), 87.
4. Roth, S., & Cohen, L. J. (1986). Approach, avoidance, and coping with stress. *American psychologist*, 41(7), 813.

ТИТАРЕНКО В.В., к.філос.н., доцент, ст.н.сп. Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України (Київ)

РЕЛІГІЄЗНАВЧА ЕКСПЕРТИЗА ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ З ПИТАНЬ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ РЕЛІГІЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Ускладнення релігійної ситуації та її динамічність вимагають врахування все більшої кількості різних факторів для передбачення та мінімізації ризиків конфліктних ситуацій, що мають релігійне забарвлення. Такі обставини актуалізують наукові пошуки інструментів впливу на релігійні процеси, серед іншого і через здійснення релігієзнавчих експертиз висококваліфікованими спеціалістами, з метою забезпечення прийняття оптимальних рішень з боку управлінських систем. Відтак, підвищується запитуваність експертної думки релігієзнавців, здатних за допомогою наукових технологій трансформувати набуті знання в компетентний аналіз релігійної ситуації і її прогноз, а також в рекомендації по прийняттю відповідних рішень. Мінімізація ризиків конфліктних ситуацій, що мають релігійне забарвлення може здійснюватися в результаті прийняття рішень на основі здійснення такого типу релігієзнавчої експертизи як експертна оцінка проблеми (наприклад: релігієзнавча експертиза співробітників Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України, здійснена у відповідності до Статуту Інституту, з метою обґрунтування ідентичності й доведення недозволеності з боку будь-яких релігійних груп присвоєння назви «Українська Греко-Католицька Церква» (Патріарша Курія Української Греко-Католицької церкви (УГКЦ), очолювана Верховним архієпископом Києво-Галицьким Любомиром Гузаром, звернулася до президента Національної академії наук України академіка Б.С.Патона (лист

від 6.06.2010 р.) із проханням залучити спеціалістів-релігієзнавців для проведення експертизи з метою обґрунтування ідентичності й доведення недозволеності з боку будь-яких релігійних груп для власного присвоєння назви «Українська Греко-Католицька Церква».)

Питання релігієзнавчої експертизи зберігає в Україні свою актуальність, і з огляду на нові умови, пов'язані з отриманням Томосу і конституюванням ПЦУ. Процес конституювання релігієзнавчої експертизи в Україні перебуває нині в динаміці – розробляються її положення та обґрунтовується законодавче закріплення.

ТОВСТИЙ С.О., магістрант, НаУКМА (Київ)

РЕЗИЛІЄНС ЯК ПІДХІД ДЛЯ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ КОНФЛІКТОГЕННИХ ЧИННИКІВ ТА УМОВИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ

Виникнення конфліктних ситуацій у суспільстві, реакція на них, та невчасне й невміле їх вирішення, часто призводить до стресового стану особистості, що може негативно впливати на її психофізіологічний стан. При постійному чи доволі частому впливі на психіку особистості стресогенних чинників, у неї можуть виникати шкідливі для її здорового функціонування зміни, що у свою чергу впливають на якість життя людини та її взаємодію з оточуючим середовищем. Особливо значної шкоди здоровому психофізіологічному й фізичному функціонуванню людини може завдавати вплив надзвичайних ситуацій, як то: військові конфлікти, стихійні лиха та катаклізми. Кожна людина по різному може відчувати на собі цей вплив і, відповідно, реагувати та відновлюватися (або ж навпаки) після чи під час дії на неї стресогенних чинників спричинених конфліктною ситуацією. Для нашої країни на сьогоднішній день особливо актуальними є наслідки спричинені початком та подальшим розвитком збройного протистояння на тимчасово окупованих територіях. Окрім тих осіб, що безпосередньо приймали та приймають участь у зоні протистояння та на прилеглих до неї територіях, негативному впливу на психічне здоров'я піддаються також особи, що мешкають на цих територіях, а також вимушено переміщені особи, або переселенці. Зміна звичного для людини оточення та місця проживання, особливо, коли ці зміни вимушені та викликані військовим конфліктом, також призводять переважно до негативних (хоча, інколи й навпаки) реакцій, що впливають на якість життя та на стійкість особистості до життєвих негараздів й відновлюваності організму в цілому.

Вже декілька років серед українських фахівців у сфері психічного здоров'я та соціальної роботи для визначення життєстійкості, психологічної відновлюваності, стресостійкості та дотичних до них понять вживається термін резилієнс. Однозначного та загальноприйнятого визначення цього терміну, що має англійське походження, у науковому середовищі поки що не має, але фахівці з кафедри психології та педагогіки, а також кафедри соціальної роботи «Києво-Могилянської академії» пропонують використовувати визначення, що вживає Всесвітня організація охорони здоров'я [1, с. 26].